

Asia: VN/18947/2022-SM-46

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräksi muiksi laeiksi

1.

Yleiset huomiot CER-direktiivin kansallisesta toteuttamistavasta, kuten esimerkiksi viranomaistoiminnan järjestämisestä ja valvontamallista

Säteilyturvakeskuksen (STUK) näkemyksen mukaan lainsäädännön soveltamista ydinvoimalaitoksiin sekä siihen liittyvää viranomaisvalvontaa tulisi jatkovalmistelussa selkiyttää.

1. lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin mukaan kriittiseen toimijaan ei sovelleta tätä lakia, jos Euroopan unionin säädöksissä edellytetään alakohtaisesti kriittisten toimijoiden toteuttavan toimenpiteitä häiriönsietokyvyn parantamiseksi ja vaatimukset ovat tässä laissa säädettyjä velvoitteita vastaavia.

STUKin näkemyksen mukaan säännös on melko tulkinnanvarainen. Säädöksestä tulisi suoraan olla luettavissa, mihin sitä sovelletaan. EU-lainsäädännössä asetettujen velvoitteiden vastaavuuden arviointi ei välttämättä ole kovin suoraviivaista. EU-lainsäädäntöä on myös voitu täydentää kansallisella erityislainsäädännöllä sellaisella tavalla, joka tuo erityissääntelyn vaatimukset kokonaisuutena tarkasteltuna vastaavalle tasolle 1. lakiehdotuksen vaatimusten kanssa, vaikka yksin EU-lainsäädännön perusteella näin ei olisi. Epäselvää on myös, kuka säännöksessä tarkoitetun tulkinnan tekee. Tulkinta voisi olla tarkoituksenmukaista tehdä suoraan lain säännöksillä. Säännöksen perusteluja olisi tarpeellista täydentää soveltamisesimerkein. Kysymys on myös eri toimijoiden oikeusturvan kannalta tärkeä.

Esityksessä todetaan lainsäädännön soveltamisalasta direktiiviin viitaten, että ”energiatoimialan ja erityisesti sähkön tuotanto- ja jakelumenetelmien (sähkötoimitukset) osalta sähköntuotanto voi, silloin kun se katsotaan tarpeelliseksi, käsittää osia, jotka liittyvät ydinvoimaloiden sähkönjakeluun mutta ei niitä, jotka kuuluvat yleissopimusten ja unionin oikeuden, mukaan lukien asiaankuuluvat ydinvoimaa koskevat unionin säädökset, soveltamisalaan”.

Viittaus on hieman kryptinen. Jatkovalmistelussa olisi tarpeellista kirjata tarkemmin auki, mikä merkitys tällä kansallisten energiatoimialan säännösten suhteen on, ja mihin yleissopimukseen ja EU-lainsäädäntöön tällä tarkemmin ottaen viitataan.

STUK kiinnittää huomiota myös viranomaisvalvonnan järjestämiseen. STUKia ei ole lakiehdotuksessa nimetty valvontaviranomaiseksi, mutta esimerkiksi Energiavirasto on. Jos lainsäädännöstä seuraa ydinvoimalaitoksia koskevia valvontatoimia, jatkovalmistelussa on tarkemmin selvitettävä valvontaviranomaisten roolitusta. Valvontaviranomaisten valvontakenttiä olisi aiheellista muutenkin määritellä esityksessä tarkemmin. Samoin voisi ottaa kantaa siihen, ovatko sektorikohtaisten säädösten valvontakeinot viranomaisten käytettävissä. Tällaista sääntelyä valvontaoikeuksista löytyy esimerkiksi kuluttajaturvallisuuslain 18 §:stä ja säteilylain 17 §:stä.

2.

Soveltamisalaa koskevat huomiot, kuten esimerkiksi kriittisen toimijan määrittäminen ja kriteeristön kattavuus

-

3.

Vaikutustenarviointia koskevat huomiot, kuten esimerkiksi yhteiskunnalliset vaikutukset, taloudelliset vaikutukset yrityksille, hallinnollinen taakka ja muut kustannukset sekä vaikutukset yritysten toimintaan

-

4.

Valvontaa koskevat huomiot

-

5.

Laiminlyöntimaksua koskevat huomiot

-

6.

Miten arvioitte turvallisuusselvityslakia koskevan esityksen tarpeellisuutta ja muotoilua? Millaisia turvallisuusvaikutuksia esityksellä olisi?

STUK kannattaa turvallisuusselvityslakiin ehdotettua laajennusta, jonka mukaan kriittisen infrastruktuurin turvallisuusselvityksissä otettaisiin huomioon myös valtion turvallisuuteen ja yleiseen etuun liittyvät tekijät eikä ainoastaan kriittisen infrastruktuurin suojaamista.

7.

Miten arvioitte satamien turvallisuusselvityksiä koskevan esityksen tarpeellisuutta ja muotoilua? Millaisia toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia esityksellä olisi? Millaisia turvallisuusvaikutuksia esityksellä olisi?

-

8.

CER-yleislain 28 §:ään liittyen, miten arvioitte säännösehdotuksia, jotka koskevat muiden EU-jäsenvaltioiden rikosrekisteritietojen käyttämistä kriittisen toimijan työntekijästä tehtävässä turvallisuusselvityksessä (1. lakiesityksen 28§ sekä 3. ja 4. lakiesitys)?

-

9.

Muut huomiot

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Haataja Ville
Säteilyturvakeskus